

Pk-yritykset ja koronan aiheuttama poikkeustilanne

Pk-yritysbarometri, syksy 2020

Pk-yritysbarometrin ajankohtaiset koronakysymykset

- Suomen Yrittäjät, Finnvera sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät kaksi kertaa vuodessa Pk-yritysbarometrin, joka kuvaa pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä.
- Syksyn 2020 Pk-yritysbarometri perustuu 4 700 pk-yrityksen vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti suomalaisten pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista sekä yritysten liiketoimintaan ja kehitysnäkymiin vaikuttavista tekijöistä. Tiedot kerättiin pääasiassa heinäkuussa.
- Osana tätä laaja kyselytutkimusta selvitettiin koronan vaikutuksia suomalaisiin pk-yrityksiin. Tässä raportissa tarkastellaan näitä vaikutuksia. Pk-yritysten tulevaisuudennäkymiä tarkastellaan kattavammin Pk-yritysbarometrissa, joka julkaistaan 9.9.2020.

Koronan vaikutukset suomalaisiin pk-yrityksiin

- Koronaan liittyvillä ajankohtaiskysymyksillä selvitetään koronakriisin vaikutuksia suomalaisille pk-yrityksille ja yritysten palautumista kriisin jälkeen, keskittymällä neljään teemaan:
  - Miten pk-yritysten liiketoiminta ja taloudellisen tilanne ovat muuttuneet
  - Kuinka hyvin julkiset tukitoimet ovat auttaneet yrityksiä kriisissä
  - Millaisten tukitoimien avulla kriisin jälkeistä palautumista edistetään
  - Millaisten toimien avulla yritysten toimintaedellytyksiä parannetaan

Keskiset tulokset – kevään kriisi

- Liiketoiminta oli pysähdyksissä lähes joka neljännellä pk-yrityksellä.
- Lomautusilmoitusajan lyhentäminen oli pk-yrityksille tärkein keino toiminnan ja työpaikkojen turvaamiseksi.
- Peräti 42 prosenttia pk-yrityksistä on taistellut kevään ilman turvautumista tarjolla olleisiin kriisitukiin.
- Kriisituista eniten käytettyjä olivat Business Finlandin ja ELY-keskusten kehittämistuet sekä yksinyrittäjätuki ja yrittäjän väliaikainen työttömyysturva.
- Yli 75 prosenttia pk-yrityksistä kokee, että tuet vastasivat ainakin jossain määrin yrityksen tarpeisiin.
- Moni pk-yritys on kyennyt uudistumaan kriisin seurauksena ja lähes joka neljän yritys kokee kriisin parantaneen yrityksen tilannetta.

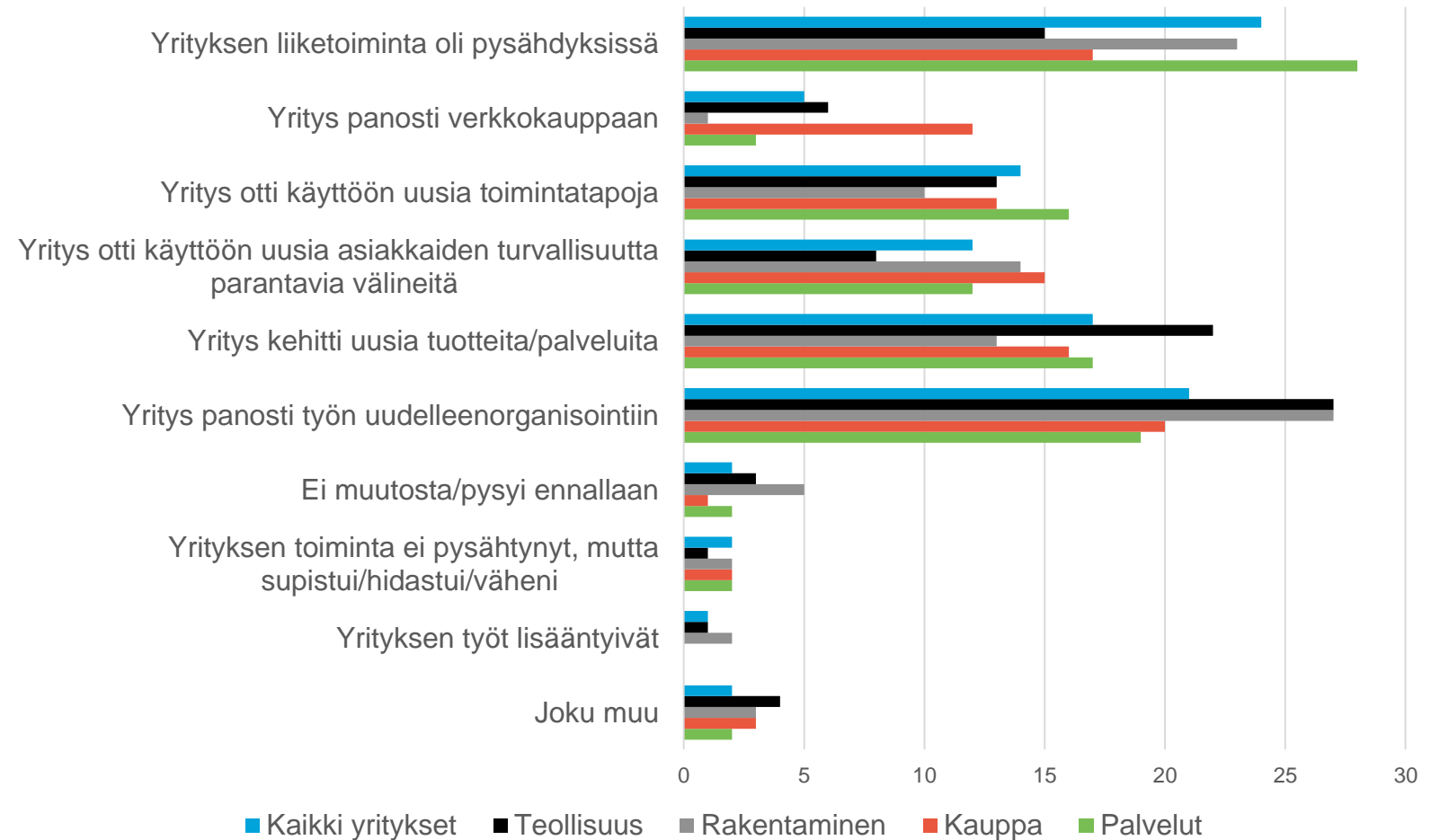
Keskiset tulokset – elpyminen kriisistä ja yritysten toimintaedellytysten vahvistaminen

- Pk-yritysten kriisistä elpymistä edistäisi ennen kaikkea työaikajoustojen laajentaminen.
- Elpymistä helpottaisi myös määräaikainen palkkatuki lomautettujen työntekijöiden palattua töihin tai muu suora tuki.
- Lomautusilmoitusajan lyhentämisellä olisi niin ikään positiivinen vaikutus yritysten elpymiseen.
- Paikallisen sopimisen laajentaminen olisi tärkein keino vahvistaa pk-yritysten toimintaedellytyksiä muuttuneessa toimintaympäristössä.
- Yritykset näkevät lisäksi selkeää tarvetta uudistaa yritystukijärjestelmää.
- Pk-yritysten toimintaedellytyksiä parantaisi myös työ- ja työaikalainsäädännön joustavoittaminen.

Liiketoiminnan ja taloudellisen tilanteen muutos

Liiketoiminnan muutos kevään kriisin aikana, %, */

- Liiketoiminta oli pysähdyksissä lähes joka neljännellä pk-yrityksellä. Tämä oli tilanne erityisesti palveluissa ja rakentamisessa.
- Kriisin tuomiin haasteisiin yritykset vastasivat organisoimalla työtä uudelleen sekä kehittämällä uusia tuotteita ja palveluja. Näin tapahtui etenkin teollisuudessa.
- Erityisesti palvelualoilla otettiin käyttöön uusia toimintatapoja ja kaupassa panostettiin verkkokauppaan.

*/Vastaajat ovat voineet valita useamman kuin yhden vaihtoehdon

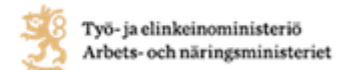
Pk-yritykset ja koronan aiheuttama poikkeustilanne

Liiketoiminnan muutos kevään kriisin aikana, %, */

	Kaikki yritykset	Teollisuus	Rakentaminen	Kauppa	Palvelut
Yrityksen liiketoiminta oli pysähdyksissä	24	15	23	17	28
Yritys panosti verkkokauppaan	5	6	1	12	3
Yritys otti käyttöön uusia toimintatapoja	14	13	10	13	16
Yritys otti käyttöön uusia asiakkaiden turvallisuutta parantavia välineitä	12	8	14	15	12
Yritys kehitti uusia tuotteita/palveluita	17	22	13	16	17
Yritys panosti työn uudelleenorganisointiin	21	27	27	20	19
Ei muutosta/pysyi ennallaan	2	3	5	1	2
Yrityksen toiminta ei pysähtynyt, mutta supistui/hidastui/väheni	2	1	2	2	2
Yrityksen työt lisääntyivät	1	1	2	0	0
Joku muu	2	4	3	3	2

*/Vastaajat ovat voineet valita useamman kuin yhden vaihtoehdon

Pk-yritykset ja koronan aiheuttama poikkeustilanne

Tutkimuksen toteuttaja

taloustutkimus oy

Suhdanne tilanne 12 kuukauden takaiseen verrattuna

	Parempi %	Pysynyt ennallaan %	Heikentynyt %	Saldoluku
Kaikki yritykset	17	38	45	-28
Teollisuus	17	39	44	-27
Rakentaminen	20	46	34	-14
Kauppa	18	36	46	-28
Palvelut	16	37	47	-31

Liikevaihdon muutos 12 kuukauden takaiseen verrattuna

	Kasvanut %	Pysynyt ennallaan %	Pienentynyt %	Saldoluku
Kaikki yritykset	27	28	45	-19
Teollisuus	31	25	44	-13
Rakentaminen	32	33	35	-3
Kauppa	29	27	44	-15
Palvelut	24	27	49	-25

Henkilöstön määrän muutos 12 kuukauden takaiseen verrattuna

	Kasvanut %	Pysynyt ennallaan %	Pienentynyt %	Saldoluku
Kaikki yritykset	13	68	19	-6
Teollisuus	13	59	28	-15
Rakentaminen	20	65	15	5
Kauppa	12	68	20	-8
Palvelut	11	71	18	-7

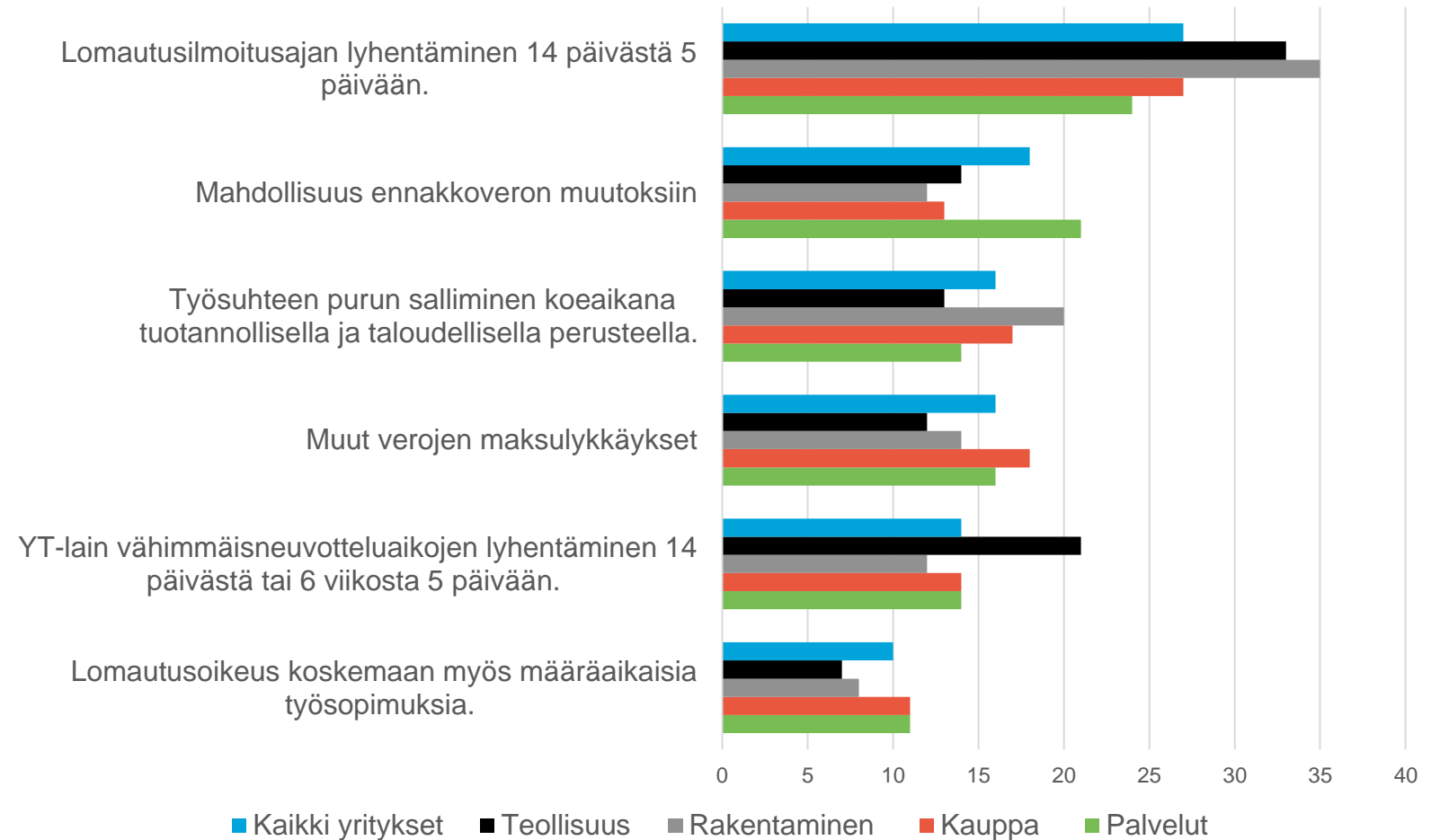
Investointien arvon muutos 12 kuukauden takaiseen verrattuna

	Kasvanut %	Pysynyt ennallaan %	Pienentynyt %	Saldoluku
Kaikki yritykset	17	52	31	-14
Teollisuus	19	53	28	-9
Rakentaminen	18	52	30	-12
Kauppa	17	51	32	-15
Palvelut	16	54	30	-14

Julkisten tukitoimien apu kriisissä

Tärkein yritysten ja työpaikkojen turvaamiseksi tehty väliaikainen muutos, %

- Lomautusilmoitusajan lyhentäminen oli pk-yrityksille tärkein keino toiminnan ja työpaikkojen turvaamiseksi. Erityisen tärkeä se oli teollisuudelle ja rakentamiselle.
- Keskeinen merkitys toiminnan jatkuvuuden kannalta oli myös mahdollisuus ennakkoverojen muutokseen, jota hyödynnettiin eniten palveluajan yrityksissä.
- Kriisin yllättävyydestä kertoo se, että mahdollisuus purkaa työsuhteita koeaikana tuotannollisella ja taloudellisella perusteella muodostui myös tärkeäksi keinoksi selvitä.

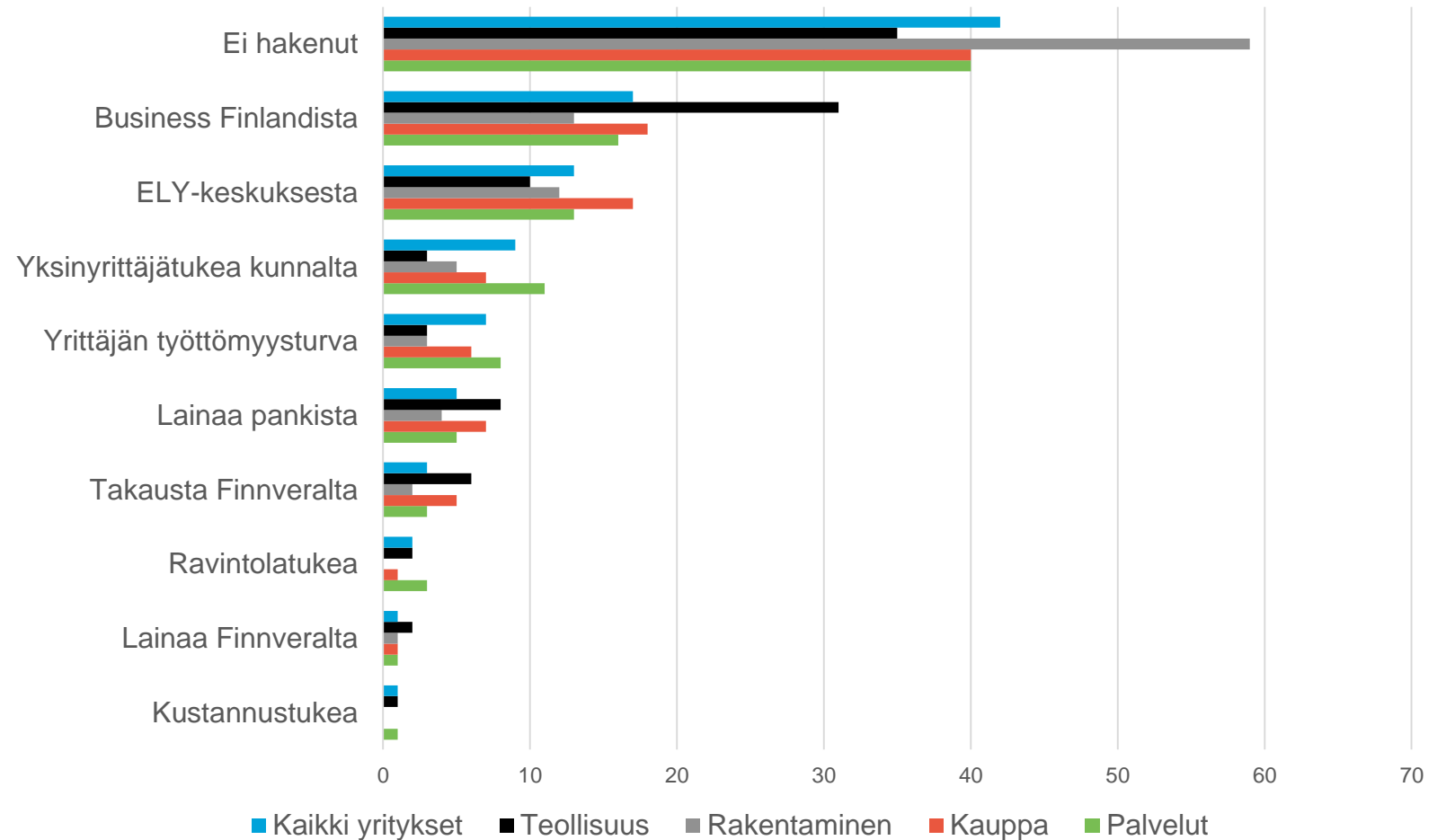

Tärkein yritysten ja työpaikkojen turvaamiseksi tehty väliaikainen muutos, %

	Kaikki yritykset	Teollisuus	Rakentaminen	Kauppa	Palvelut
YT-lain vähimmäisneuvotteluaikojen lyhentäminen 14 päivästä tai 6 viikosta 5 päivään.	14	21	12	14	14
Lomautusoikeus koskemaan myös määräaikaista työsopimuksia.	10	7	8	11	11
Lomautusilmoitusajan lyhentäminen 14 päivästä 5 päivään.	27	33	35	27	24
Työsuhteen purun salliminen koeaikana tuotannollisella ja taloudellisella perusteella.	16	13	20	17	14
Mahdollisuus ennakkoveron muutoksiin	18	14	12	13	21
Muut verojen maksulykkäykset	16	12	14	18	16

Erilaisten tukien ja lainojen käyttö, %, */

- Pk-yrityksistä 42 prosenttia on taistellut kevään ilman turvautumista tarjolla olleisiin kriisitukiin.
- Kriisituista käytetyimmät ovat olleet Business Finlandin ja ELY-keskusten kehittämiseen liittyvät tuet sekä yksinyrittäjätuki ja yrittäjän väliaikainen työttömyysturva.
- Yritysten epävarmoista tulevaisuudennäkymistä kertonee se, että vain harva pk-yritys on uskaltanut hakemaan lainaa.

*/Vastaajat ovat voineet valita useamman kuin yhden vaihtoehdon

Pk-yritykset ja koronan aiheuttama poikkeustilanne

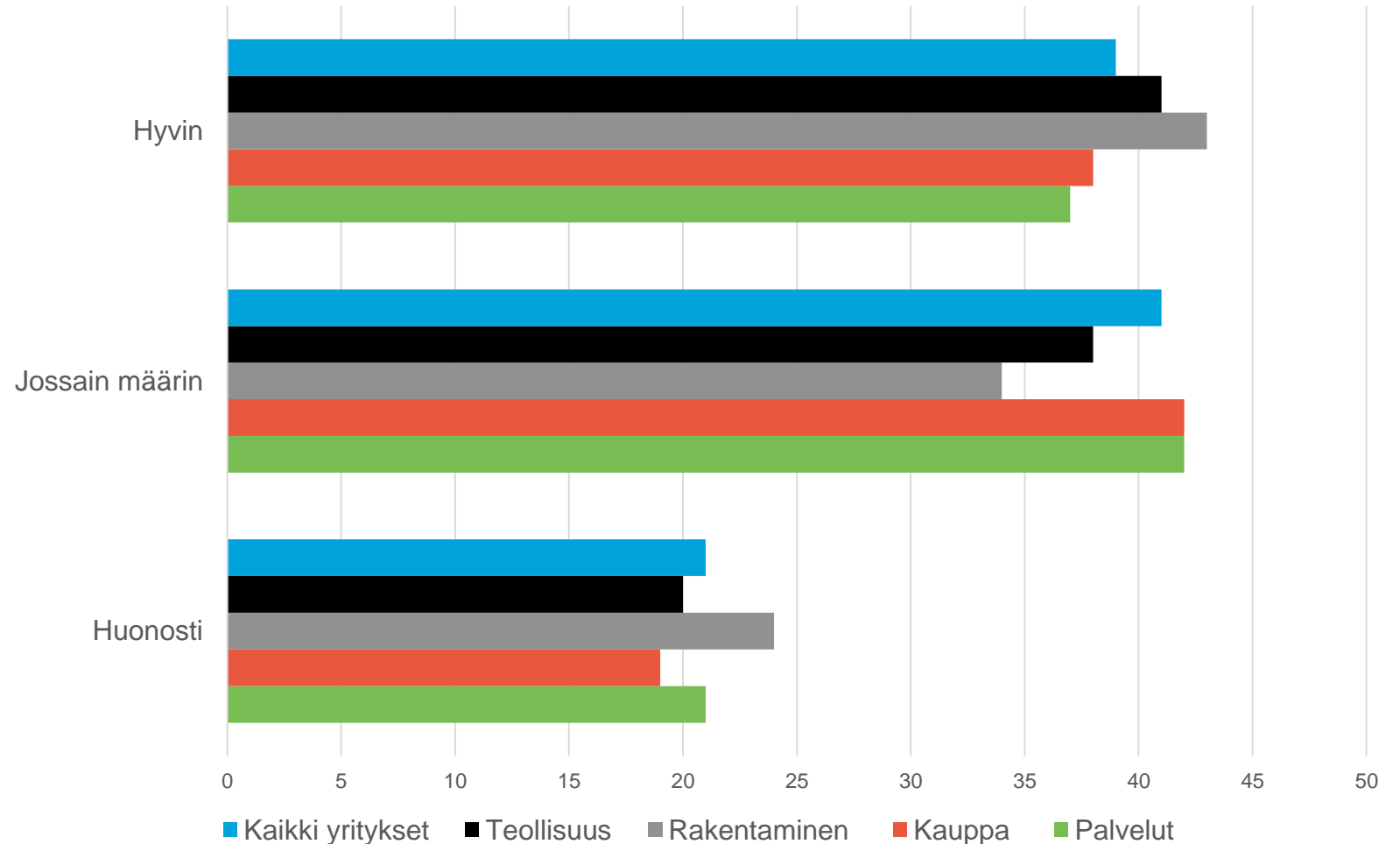
Erilaisten tukien ja lainojen käyttö, %, */

	Kaikki yritykset	Teollisuus	Rakentaminen	Kauppa	Palvelut
Ei hakenut	42	35	59	40	40
Business Finlandista	17	31	13	18	16
ELY-keskuksesta	13	10	12	17	13
Ravintolatukea	2	2	0	1	3
Yksinyrittäjätukea kunnalta	9	3	5	7	11
Yrittäjän työttömyysturva	7	3	3	6	8
Kustannustukea **/	1	1	0	0	1
Lainaa Finnveralta	1	2	1	1	1
Takausta Finnveralta	3	6	2	5	3
Lainaa pankista	5	8	4	7	5

*/Vastaajat ovat voineet valita useamman kuin yhden vaihtoehdon **/ voinut hakea 7.7.2020 alkaen

Vastasiko käyttämänne tuki yrityksen tarpeeseen, %

- Tukien moninaisuus ja järjestelmän muutokset ovat olleet haasteellisia monelle pk-yritykselle. Tästä huolimatta yli 75 prosenttia yrityksistä kokee, että tuet vastasivat ainakin jossain määrin yrityksen tarpeisiin.
- Toimialoittain tarkasteltuna teollisuus ja rakentaminen olivat hieman tyytyväisempiä tukiin kuin muut toimialat, mutta samaan aikaan rakentamisessa oli myös eniten niitä pk-yrityksiä, joiden mielestä tuet vastasivat huonosti yrityksen tarpeisiin.

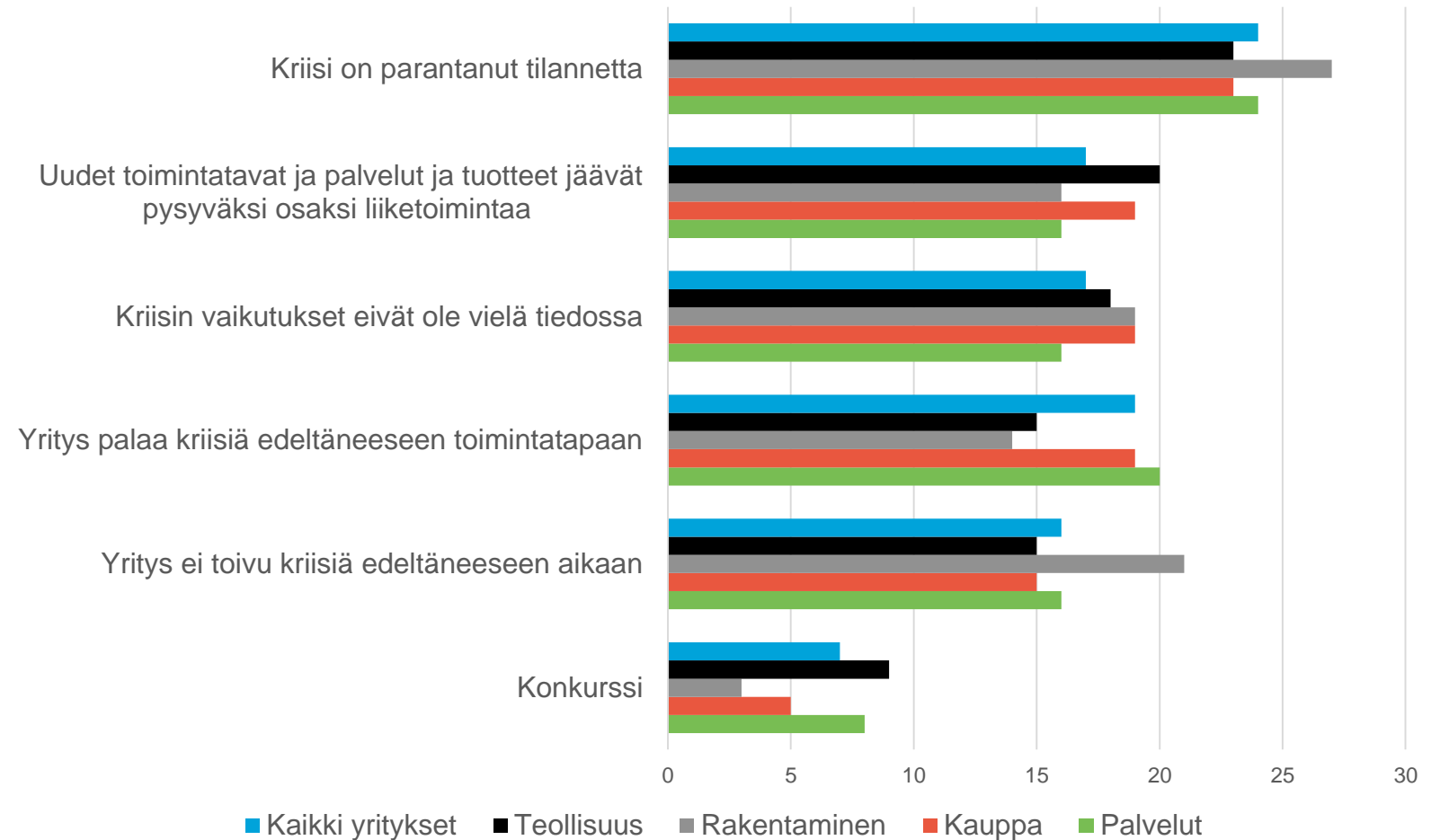
Vastasiko käyttämänne tuki yrityksen tarpeeseen, %

	Kaikki yritykset	Teollisuus	Rakentaminen	Kauppa	Palvelut
Hyvin	39	41	43	38	37
Jossain määrin	41	38	34	42	42
Huonosti	21	20	24	19	21

Pk-yritysten näkymä koronakriisin ensimmäisen vaiheen jälkeen

Näkymä koronakriisin ensimmäisen vaiheen jälkeen, % */

- Moni pk-yritys on kyennyt uudistumaan kriisin seurauksena ja lähes joka neljän yritys kokee kriisin parantaneen yrityksen tilannetta.
- Toisaalta epävarmuus vaikutuksista on vielä suurta ja osalla pk-yrityksiä vaikutukset alkavat näkyä vasta myöhemmin syksyllä.
- Selvää kuitenkin on, että kriisi on myös tuhonnut paljon hyvää ja lähes neljännes pk-yrityksistä ei usko toipuvansa kriisiä edeltäneeseen aikaan tai uhkaa jopa ajautua konkurssiin.

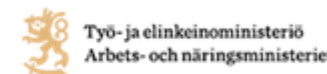

Näkymä koronakriisin ensimmäisen vaiheen jälkeen, % */

	Kaikki yritykset	Teollisuus	Rakentaminen	Kauppa	Palvelut
Kriisi on parantanut tilannetta	24	23	27	23	24
Uudet toimintatavat ja palvelut ja tuotteet jäävät pysyväksi osaksi liiketoimintaa	17	20	16	19	16
Kriisin vaikutukset eivät ole vielä tiedossa	17	18	19	19	16
Yritys palaa kriisiä edeltäneeseen toimintatapaan	19	15	14	19	20
Yritys ei toivu kriisiä edeltäneeseen aikaan	16	15	21	15	16
Konkurssi	7	9	3	5	8

*/Vastaajat ovat voineet valita useamman kuin yhden vaihtoehdon

Pk-yritykset ja koronan aiheuttama poikkeustilanne

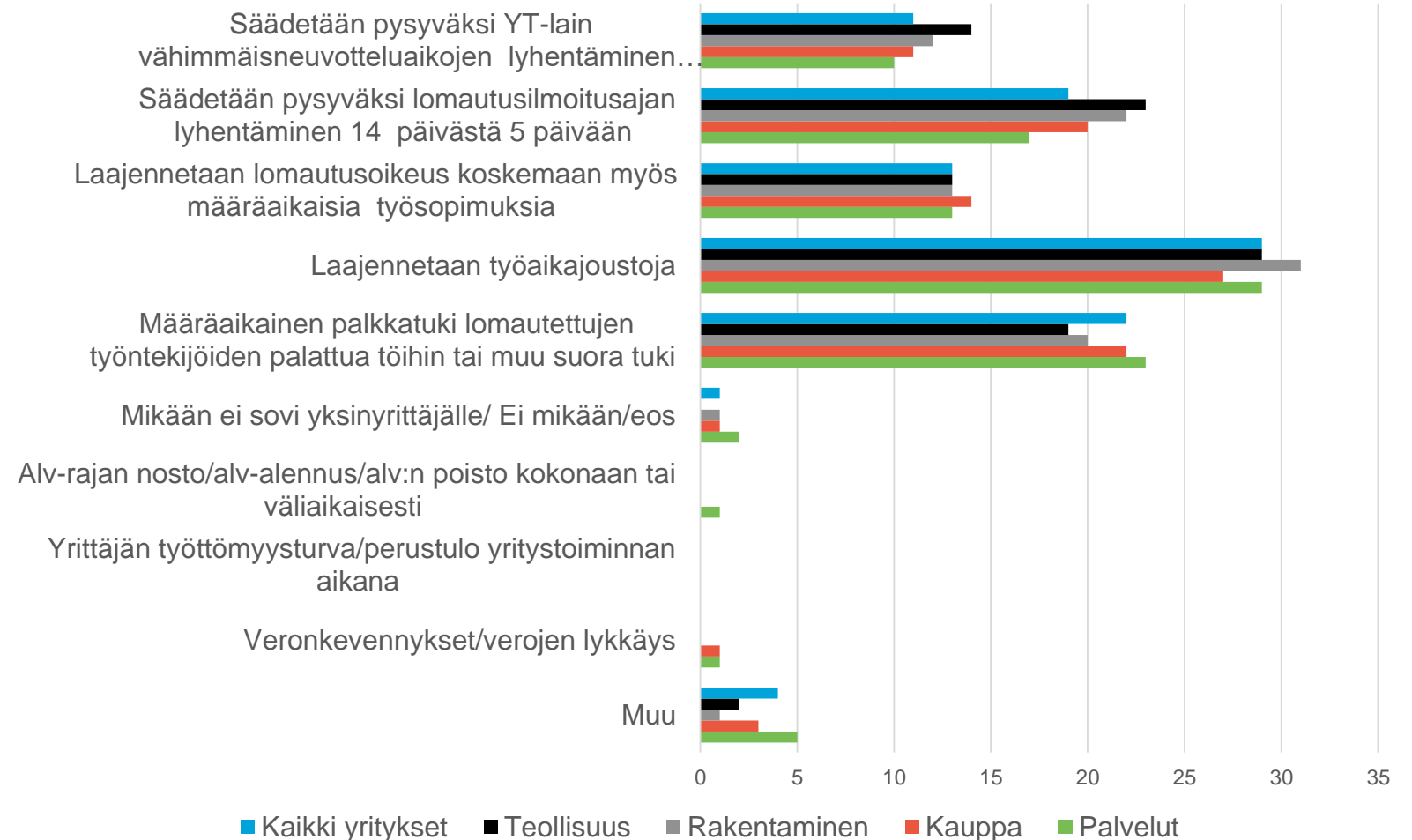
Tutkimuksen toteuttaja

taloustutkimus oy

Millaisten toimien avulla kriisin jälkeistä palautumista edistetään ja toimintaedellytyksiä vahvistetaan

Mikä tai mitkä seuraavista toimista edistäisi yrityksen toiminnan elpymistä?, % */

- Pk-yritysten kriisistä elpymistä edistäisi ennen kaikkea työaikajousten laajentaminen. Se olisi tärkeää kaikille toimialoille.
- Määräaikaisella palkkatuella olisi myös merkittävä elpymistä lisäävä vaikutus. Tämä korostuu kaupassa ja palveluissa.
- Lomautusilmoitusajan lyhentäminen nähdään niin ikään tärkeänä toimena. Tämän toimen tärkeys korostuu teollisuudessa ja rakentamisessa.

*/Vastaajat ovat voineet valita useamman kuin yhden vaihtoehdon

Pk-yritykset ja koronan aiheuttama poikkeustilanne

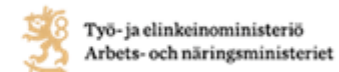

Mikä tai mitkä seuraavista toimista edistäisi yrityksen toiminnan elpymistä ?, % */

	Kaikki yritykset	Teollisuus	Rakentaminen	Kauppa	Palvelut
Säädetään pysyväksi YT-lain vähimmäisneuvotteluaikojen lyhentäminen lomautustilanteissa	11	14	12	11	10
Säädetään pysyväksi lomautusilmoitusajan lyhentäminen 14 päivästä 5 päivään	19	23	22	20	17
Laajennetaan lomautusoikeus koskemaan myös määräaikaista työsopimuksia	13	13	13	14	13
Laajennetaan työaikajoustoja	29	29	31	27	29
Määräaikainen palkkatuki lomautettujen työntekijöiden palattua töihin tai muu suora tuki	22	19	20	22	23
Mikään ei sovi yksinyrittäjälle/ Ei mikään/eos	1	0	1	1	2
Alv-rajan nosto/alv-alennus/alv:n poisto kokonaan tai väliaikaisesti	0	0	0	0	1
Yrittäjän työttömyysturva/perustulo yritystoiminnan aikana	0	0	0	0	0
Veronkevennykset/verojen lykkäys	0	0	0	1	1
Muu	4	2	1	3	5

*/Vastaajat ovat voineet valita useamman kuin yhden vaihtoehdon

Pk-yritykset ja koronan aiheuttama poikkeustilanne

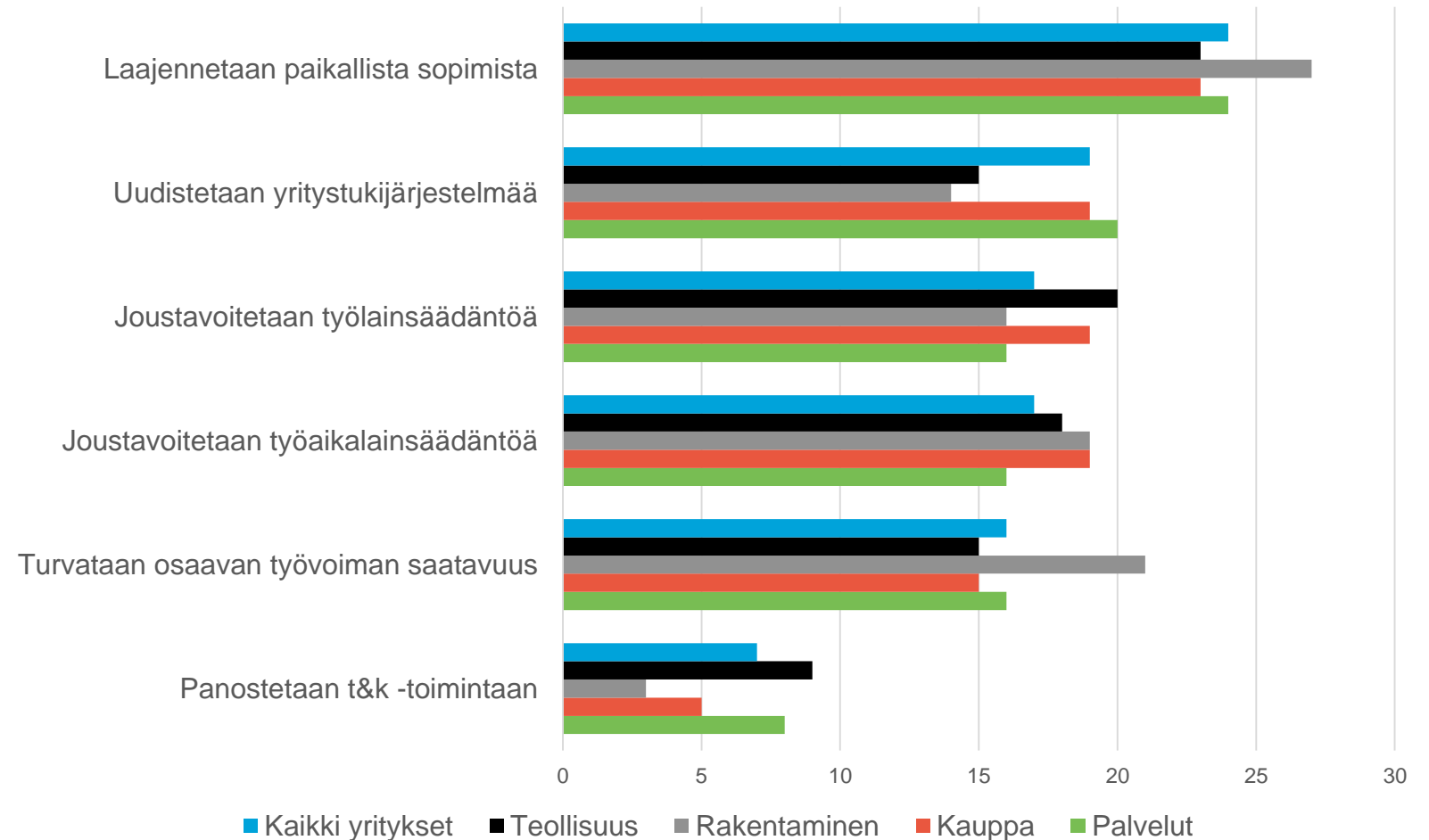

Tutkimuksen toteuttaja

taloustutkimus oy

Mikä tai mitkä seuraavista toimista edistäisi yrityksen toimintaa pidemmällä aikavälillä?, % */

- Paikallisen sopimisen laajentaminen on tärkein keino vahvistaa pk-yritysten toimintaedellytyksiä.
- Yritysten toimintaa muuttuneessa toimintaympäristössä edistäisi yritystukijärjestelmän uudistaminen.
- Työ- ja työaikalainsäädäntöä joustavoittamalla parannettaisiin myös pk-yritysten toimintaedellytyksiä.
- Rakentamisessa korostuu lisäksi osaavan työvoiman saatavuus.

*/Vastaajat ovat voineet valita useamman kuin yhden vaihtoehdon

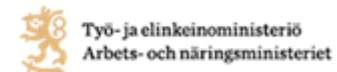
Pk-yritykset ja koronan aiheuttama poikkeustilanne

Mikä tai mitkä seuraavista toimista edistäisi yrityksen toimintaa pidemmällä aikavälillä?, % */

	Kaikki yritykset	Teollisuus	Rakentaminen	Kauppa	Palvelut
Laajennetaan paikallista sopimista	24	23	27	23	24
Joustavoitetaan työlainsäädäntöä	17	20	16	19	16
Joustavoitetaan työaikalainsäädäntöä	17	18	19	19	16
Uudistetaan yritystukijärjestelmää	19	15	14	19	20
Turvataan osaavan työvoiman saatavuus	16	15	21	15	16
Panostetaan t&k -toimintaan	7	9	3	5	8

*/Vastaajat ovat voineet valita useamman kuin yhden vaihtoehdon

Pk-yritykset ja koronan aiheuttama poikkeustilanne

Tutkimuksen toteuttaja

taloustutkimus oy

Aineisto

Aineiston rakenne */

		n=	%
PÄÄTOIMIALA	Teollisuus	409	8
	Rakentaminen	796	16
	Kauppa	856	17
	Palvelut	3007	59
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	Alle 5 henkilöä	2990	59
	5 - 9 henkilöä	1064	21
	10 - 19 henkilöä	507	10
	20 - 49 henkilöä	355	7
	50+ henkilöä	152	3
LIIKEVAIHTO	alle 0,2 miljoonaa euroa	2207	44
	0,2-0,49 miljoonaa euroa	855	17
	0,5 - 0,99 miljoonaa euroa	703	14
	1,0-1,49 miljoonaa euroa	269	5
	1,5-1,99 miljoonaa euroa	182	4
	2,0-4,99 miljoonaa euroa	479	9
	5 miljoonaa euroa tai yli	331	7

*/Tulosten laskentaan aineistoa on oikaistu siten, että se pyrkii vastaamaan mahdollisimman hyvin Suomen pk-yritysten todellista rakennetta.

YRITTÄJYYDEN PUOLESTA